Lausunto eduskunnan lakivaliokunnalle / HE 251/2022 vp laiksi yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Ehdotusten päätavoitteina on saneerausmenettelyn keventäminen ja jouduttaminen sekä saneerausmenettelyyn liittyvien väärinkäytösten estäminen. Erityisen merkittävänä muutosehdotuksena pidän myös saneerauskeinoja lisäävää saneerausvelallisen oikeutta vetäytyä luontoissuorituksen sisältävistä sopimuksista, jos vetäytyminen on saneerauksen toteuttamisedellytysten turvaamiseksi välttämätöntä.

Kokonaisuutena hallituksen esityksessä esitetyt muutokset ovat kannatettavia ja perusteltuja. Seuraavassa huomioita eräistä keskeisistä säännöksistä.

Saneerausmenettelyn joutuisuus ja kustannustehokkuus

Esitetyt muutokset edistävät käytännön tarpeen ja asetetun tavoitteen mukaisesti menettelyn joutuisuutta. Erityisesti se, että tuomioistuin esityksen mukaisesti jatkossa tekisi kahden välipäätöksen sijaan yhden ja, että lausumat ja väitteet lähetettäisiin tuomioistuimen sijaan selvittäjälle, on tärkeä ja keskeinen menettelyn sujuvoittamista edistävä esitys.

Myös esitys taloudellisen perusselvityksen korvaamisesta selvittäjän lyhyessä kiinteässä kuukauden määräajassa antamalla ensiarviolla tehostaisi toteutuessaan menettelyn alkuvaihetta. Lisäksi esitetyn mukainen menettely antaisi velkojille nykyistä varhaisemmassa vaiheessa ensikäden tietoa saneerauksen onnistumismahdollisuuksista. Ensiarviolle varatussa yhden kuukauden määräajassa lienee kuitenkin haasteellista arvioida velallisen tervehdyttämiskelpoisuutta velallisen saneerausmenettelyn aikaisen toiminnan perusteella.

Väärinkäytösten estäminen

Viivyttelynluonteisten saneeraushakemusten vähentämiseksi edotetaan, että samanaikaisesti vireillä olevat hakemukset tulisi käsitellä samanaikaisesti niin, että kumpaakin menettelyä edistetään yhtä aikaa. Konkurssihakemuksen saisi kuitenkin ratkaista vasta saneeraushakemuksen ratkaisemisen jälkeen. Tältä osin käytännöt tuomioistuimissa ovat vaihdelleet, minkä vuoksi on perusteltua ottaa lakiin säännös siitä, että konkurssihakemuksenkin rinnakkaiseen käsittelyyn on ryhdyttävä viipymättä ja saatettava molemmat hakemukset ratkaisuvalmiiksi. Lisäksi ehdotettu YSL 70 a §:n säännös siitä, että saneeraushakemus voitaisiin toistuvien saneeraushakemusten tilanteessa hylätä kirjallisessa menettelyssä, jos aloittamiselle ei ole ilmennyt uusia perusteita, on tervetullut.

Hakijan avustajan kelpoisuutta koskeva oikeudenkäymiskaaren 15:2:n muutosehdotus kohdistuu tilanteeseen, jossa sekä saneeraus- että konkurssihakemus ovat yhtä aikaa vireillä. Näissä tilanteissa ehdotetaan, että hakijan avustaja tai asiamies on asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai ns. lupalakimies. Avustajan tai asiamiehen korotettujen kelpoisuusvaatimusten osalta en ole täysin vakuuttunut siitä, että muutoksella saavutettava vaikutus olisi oikeassa suhteessa velallisen valinnanvapauden rajoitukseen ja tästä rajoituksesta mahdollisesti aiheutuviin korkeampiin hakemuskustannuksiin.

Sopimusten irtisanominen

Esitetty velallisen laajempi oikeus irtisanoa tervehdyttämistavoitteen kannalta haitallisia sopimuksia tuo aidosti lisää keinoja saneerauksen toteuttamiseksi ja onnistumiseksi. Huomioon ottaen sopimuksen sitovuutta koskeva periaate ja sopimusosapuolten asema on tärkeää, että laajennettu irtisanomisoikeus on rajattu tilanteisiin, joissa sopimuksen irtisanominen on välttämätöntä saneerauksen toteuttamisedellytysten turvaamiseksi ja, että oikeuden käyttäminen edellyttää selvittäjän suostumusta. Mihin välttämättömyyskriteeri käytännössä asettuu, on vaikea ennakolta arvioida, ja raja tulee viime kädessä tuomioistuimen arvioitavaksi.

Selvittäjän palkkioiden ennakkolaskutus

Säännöstä selvittäjän palkkiosta ja kustannusten korvaamisesta (87 §) ehdotetaan hieman muutettavaksi. Ehdotettu muutos ei kuitenkaan näkemykseni mukaan ratkaise säännöksen perusteluissa esiin tuotua tulkintakysymystä selvittäjän oikeudesta laskuttaa palkkioitaan

ennen niiden vahvistamista. Esityksen perusteluissa todetaan, että ”[s]äännöksellä ei estettäisi yleisesti käytössä olevaa ennakkolaskutuskäytäntöä.” (s. 58). Huomioon ottaen esitetyn säännöksen tulkintaa herättävä muotoilu, olisi syytä säätää ennakkolaskutusoikeudesta täsmällisesti laissa.

Maijala Terhi 91285742B

Allekirjoittaja Maijala Terhi 91285742B
DN: cn=Maijala Terhi 91285742B, c=FI, o=Oikeusministeriö, email=terhi.maijala@oikeus.fi
Päivämäärä: 2023.01.16 11:53:49 +02'00'

Konkurssiasiamies Terhi Maijala